

КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТРАВМИ В РОМАНІ ГІЗЕР МОРРІС «ТАТУЮВАЛЬНИК ІЗ АУШВІЦУ»

Марія Базів

аспірантка кафедри англійської філології,

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID ID 0009-0006-2017-9388

mariia.baziv@cnu.edu.ua

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, травма, Голокост, концептуальна метафора, концептуальна інтеграція, втілене пізнання.

У статті досліджено лінгвокогнітивні механізми репрезентації травматичного досвіду Голокосту в сучасному художньому дискурсі на матеріалі роману Г. Морріс «Татуювальник із Аушвіцу». Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення літератури про Голокост не лише як історичного свідчення, а як складного процесу ментального конструювання граничних станів людського існування. Методологічну основу роботи становить інтегрований підхід, що поєднує теорію концептуальної метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона, теорію концептуальної інтеграції Ж. Фоконьє та М. Тернера, а також напрацювання в галузі травма-студій та втіленого пізнання. У межах дослідження виявлено, що центральним вузлом реконструкції травми є соматична метафора ІДЕНТИЧНІСТЬ Є ЧОРНИЛО, яка маркує онтологічний зсув від суб'єктності до індустріальної одиниці обліку. Встановлено, що опис процесу татуювання активує образ-схему ВТОРГНЕННЯ У КОНТЕЙНЕР, де фізичне тіло стає реєстром насильства. Особливу увагу приділено механізмам концептуальної інтеграції, що дають змогу головному герою інтегрувати ментальні простори «ремісника-митця» та «інструмента дегуманізації». Проаналізовано функціонування базових образ-схем, які структурують динаміку виживання. Образ-схема ШЛЯХ інтерпретується як перервана траєкторія, що замикає вцілілого у «вічному теперішньому» травми, тоді як схема БАЛАНС описує стан когнітивної дисоціації та апатії як захисних реакцій психіки. Доведено, що кохання в романі виконує функцію якоря, який допомагає героям вибиратися з деструктивної реальності табору в ментальний притулок «таємного завтра». Зроблено висновок, що стилістичні особливості тексту Г. Морріс є проявом когнітивного реалізму, що відтворює біологічні алгоритми збереження травматичної пам'яті. Результати дослідження поглиблюють розуміння ролі тілесності та концептуальної інтеграції в літературній обробці колективних та індивідуальних травм.

COGNITIVE MECHANISMS OF TRAUMA RECONSTRUCTION IN HEATHER MORRIS'S NOVEL *THE TATTOOIST OF AUSCHWITZ*

Mariia Baziv

*Postgraduate Student at the Department of English Philology
Vasyl Stefanyk Carpathian National University*

Key words: *cognitive linguistics, trauma, Holocaust, conceptual metaphor, conceptual integration, embodied cognition.*

The article investigates the linguo-cognitive mechanisms for representing the traumatic experience of the Holocaust in contemporary fictional discourse, specifically within H. Morris's novel *The Tattooist of Auschwitz*. The relevance of the study is driven by the need to reinterpret Holocaust literature not only as historical testimony but as a complex process of mental construction regarding the limit-experiences of human existence. The methodological framework constitutes an integrated approach that combines the Conceptual Metaphor Theory of G. Lakoff and M. Johnson, the Conceptual Integration Theory of G. Fauconnier and M. Turner, as well as developments in trauma studies and embodied cognition. The study identifies the somatic metaphor 'Identity is Ink' as the central node of trauma reconstruction, marking an ontological shift from subjectivity to an industrial unit of inventory. It is established that the description of the tattooing process activates the 'Invasion of a Container' image schema, where the physical body serves as a ledger of violence. Special attention is paid to conceptual blending mechanisms that enable the protagonist to integrate the polar mental spaces of the 'artisan-artist' and the 'instrument of dehumanization.' Furthermore, the functioning of basic image schemas that structure the dynamics of survival is analyzed. The Path schema is interpreted as a severed trajectory that locks the survivor into the 'eternal present' of trauma, while the Balance schema describes the states of cognitive dissociation and apathy as psychological defense mechanisms. The research demonstrates that love in the novel functions as an anchor, allowing the characters to navigate out of the camp's destructive reality into the mental sanctuary of a 'secret tomorrow.' It is concluded that the stylistic features of H. Morris's text are manifestations of cognitive realism, replicating the biological algorithms of traumatic memory storage. The findings deepen the understanding of the role of embodiment and conceptual integration in the literary processing of collective and individual traumas.

Вступ. Репрезентація досвіду Голокосту в сучасній літературі дедалі частіше розглядається як складне когнітивне відтворення екстремальних переживань, а не як хронологічний виклад подій. У цьому контексті роман Г. Морріс «Татуювальник із Аушвіцу» виступає як показовий текст, що відтворює травму крізь призму механізмів концептуальної інтеграції. Травматичний досвід виникає через складне поєднання ментальних просторів, де фізичне насильство, втрата ідентичності та стратегії виживання створюють нові значення.

У науковому середовищі літературу про Голокост переважно досліджують у контексті етики репрезентації травматичного досвіду та аналізу свідчень жертв. Зокрема, ці питання висвітлено у працях Л. Лангера (1991), який розглядає специфіку наративів свідків Голокосту,

а також Д. ЛаКапри (2001), що досліджує напругу між історіографією та психоаналітичним осмисленням травми в культурній пам'яті. Однак ці методи недостатньо висвітлюють динамічні ментальні процеси, які сприяють цілісності зображення травми. Актуальність дослідження зумовлена потребою інтерпретувати роман «Татуювальник із Аушвіцу» не лише як сукупність мемуарних свідчень, а як систему когнітивної організації досвіду, у межах якої значення сформовано через взаємодію концептуальних метафор та образ-схем. Лінгвокогнітивний підхід, розвинений у працях Дж. Лакоффа і М. Джонсона, а також у дослідженнях когнітивної поетики З. Ковечеша, дозволяє простежити, як травма та психологічна стійкість концептуалізуються в тексті за допомогою тілесно-просторових механізмів (Kövecses, 2000).

Метою статті є виявлення когнітивних структур, за допомогою яких у романі сконструйовано модель травматичного досвіду як способу збереження ідентичності через соматичну метафору. Для досягнення мети передбачено вирішення таких завдань: 1) проаналізувати мовні засоби, що передають досвід травми; 2) ідентифікувати ключові концептуальні метафори; 3) описати роль образ-схем у формуванні архітекτονіки травми.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження є роман Г. Морріс «Татуювальник із Аушвіцу» (2018). Роман стає осередком втілення травми на основі соматичного досвіду. К. Карут визначає травму як «незасвоєний досвід», коли людина стає жертвою систематичного насильства, свідомість часто не в змозі опрацювати події в той самий момент. К. Карут пише: «Травму не можна локалізувати в самій насильницькій або первинній події в минулому людини, а скоріше в тому, як її сама неасимільована природа... повертається, щоб переслідувати того, хто пережив її, пізніше» (Caruth, 1996).

Б. ван дер Колк стверджує, що травматичні спогади зберігаються не у вигляді лінійної історії, а як фізичний стан. Дослідник пояснює: «Люди, які пережили травму, постійно відчувають небезпеку всередині свого тіла: минуле живе у вигляді нестерпного внутрішнього дискомфорту» (Van der Kolk, 2014). Щоб розповісти свою історію, людина, яка пережила травму, зосереджується на органах чуття. Е. Скаррі зазначає, що інтенсивний фізичний біль «руйнує» світ, позбавляючи людину здатності користуватися складною мовою. Людина, яка пережила травму, змушена повернутися до примітивного, тілесного способу існування (Scarry, 1985).

Методологічною основою дослідження є лінгвокогнітивний підхід, що включає теорію концептуальної метафори Дж. Лакоффа та М. Джонсона (1980) та теорію концептуальної інтеграції, розроблену Ж. Фоконьє та М. Тернером (2003).

Теорія концептуальної метафори, запропонована Дж. Лакоффом і М. Джонсоном, стверджує, що метафора є фундаментальним когнітивним процесом, а не лише мовним засобом. Відповідно до концепції втіленого пізнання, мислення людей розвивається через фізичну взаємодію з навколишнім світом. Це веде до виникнення міждоменного мапування — процесу, у якому структура зі сфери-джерела, заснована на конкретному сенсомоторному досвіді, переноситься на сферу-ціль, що являє собою абстрактне поняття (Lakoff & Johnson, 1980).

Коли людина стикається з кризою, яка руйнує відчуття «Я», розум намагається опрацювати цю

втрату, оскільки «ідентичність» не має фізичної форми. Щоб впоратися з цим, мозок переносить абстрактну дезінтеграцію на фізичну реальність. Цей процес часто ґрунтується на образ-схемах, у межах яких формуються доконцептуальні ментальні структури, що походять із тілесного досвіду (Lakoff & Johnson, 1980).

Образ-схема КОНТЕЙНЕРА займає центральне місце в літературі про травму. Люди природно сприймають тіло як контейнер із чіткою межею між внутрішнім і зовнішнім простором. За звичайних умов «Я» займає внутрішню частину, тоді як травма порушує цілісність і в художньому дискурсі часто репрезентується як насильницьке вторгнення. Таке осмислення активує образ-схему КОНТЕЙНЕРА, що лежить в основі концептуалізації втрати тілесної та психологічної цілісності (Lakoff & Johnson, 1980).

Якщо теорія концептуальної метафори вивчає переважно сталі міждоменні відображення, то теорія концептуальної інтеграції розкриває механізми динамічного формування значень, а також показує як розум одночасно оперує двома й більше «ментальними просторами», щоб створити нову структуру (Fauconnier & Turner, 2002).

У цій моделі розум активує щонайменше два вхідні простори та визначає загальний простір, що містить їхні спільні структурні властивості. Інтеграція відбувається у інтегрованому просторі. Розум дозволяє елементам з обох вхідних просторів взаємодіяти, створюючи логіку, яка не існує в жодному з них окремо. У наративах про Голокост це дає змогу концептуалізувати неможливі парадокси.

Визначальним теоретичним підґрунтям дослідження є концепція втіленого пізнання Р. Гіббса (2006). Науковець обґрунтовує, що когнітивні процеси глибоко вкорінені в сенсомоторних переживаннях тіла. У межах цього підходу тілесний досвід розглядається як основа осмислення травматичних переживань, що знаходять своє відображення в художньому тексті. Такий підхід узгоджується з нейробіологічною точкою зору Б. ван дер Колка (2014), який стверджує, що травматичні спогади зберігаються не у вигляді цілісного наративу, а як фізіологічний стан, де «тіло запам'ятовує все» (Van der Kolk, 2014). Е. Скаррі (1985) пояснює, що інтенсивний фізичний біль руйнує людський світ, позбавляє можливості повноцінної вербалізації пережитого та змушує повернутися до довербального досвіду.

У дослідженні наративної ідентичності Я. Бистров (2025) наголошує, що «Я» у літературі конструюється через взаємодію концептуальних просторів, де перетинаються соматичне та психологічне. Згідно з дослідженням Я. Бистрова, літературне зображення

внутрішнього світу персонажа ґрунтується на когнітивній обробці зовнішніх стимулів, перетворює фізичні відчуття на будівельні блоки реконструйованої ідентичності (Bystrov, 2025).

Важливе доповнення до описаних вище теоретичних основ становить дослідження С. Сторожук та ін. (2022), яке зосереджене на концептуалізації емоційних станів у літературному дискурсі. Дослідники підкреслюють, що на побудову «концептуальної моделі світу» персонажа глибоко впливає емоційна інтенсивність пережитого досвіду, яка визначає вибір метафоричних маркерів, що використовуються для стабілізації реальності (Storozhuk et al., 2022).

Результати та обговорення. Перехід від ДЕГУМАНІЗАЦІЇ до МОРАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ: ТІЛО ЯК РЕЄСТР. Ключовою когнітивною моделлю є метафора ІДЕНТИЧНІСТЬ – ЦЕ ЧОРНИЛО. Якщо на початковому етапі ув'язнення татуювання сприймається як зовнішнє насильницьке нав'язування, то в міру розвитку сюжету воно інтерналізується як центральний механізм, що визначає межі «Я»:

(1) He stares in disbelief as the numbers 32407 are stabbed into his skin... He wonders if for the rest of his life, be it short or long, he will be defined by this moment, this irregular number: 32407 (Morris, 2018: 17).

У прикладі (1) Г. Морріс описує початкову травму за допомогою дієслова «викарбували», яке активує образ-схему ВТОРГНЕННЯ В КОНТЕЙНЕР. Фізичне тіло зазнає насильницького втручання, де символічний вміст, а саме ім'я та історія, стають конкретним числовим кодом. Така онтологічна зміна згодом знаходить відгук у словах Гіти:

(2) 'I'm just a number. You should know that. You gave it to me.' 'Yes, but that's just in here. Who are you outside of here?' 'Outside doesn't exist anymore. There's only here.' (Morris, 2018: 55).

Діалог активує рамку ІМ'Я – ЦЕ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ / ЧИСЛО – ЦЕ ПРАКТИЧНІСТЬ. Твердження Гіти про те, що «зовнішнього не існує», ілюструє повне злиття часових і просторових цільових доменів у безпосередню фізичну присутність знака.

Щоб зобразити внутрішній конфлікт Лале, Г. Морріс використовує метафору ДЕГУМАНІЗАЦІЯ – ЦЕ ЗНИЩЕННЯ ТІЛА:

(3) Tattooing the arms of men is one thing; defiling the bodies of young girls is horrifying (Morris, 2018: 10).

Дієприкметник 'defiling' активує метафору ТІЛО – ЦЕ ХРАМ / СВЯЩЕННИЙ ПОСУДИН. Акт татуювання перестає бути простою працею й концептуалізується як акт морального забруднення. Для Лале стати «Татуювальником»

означає діяти як фізичний інструмент стирання ідентичності, що спричиняє глибоку моральну травму.

У рамках когнітивної моделі Г. Морріс виживання в умовах обмеженої свободи волі концептуалізується за допомогою моделі ВИЖИВАННЯ – ЦЕ МОРАЛЬНА УГОДА:

(4) I have been given the choice of participating in the destruction of our people, and I have chosen to do so in order to survive. I can only hope I am not one day judged as a perpetrator or a collaborator (Morris, 2018: 116).

У прикладі (4) когнітивна модель трактує моральну цілісність як борг, накопичений під час перебування в таборі. Іменники «виконавець» та «співучасник» символізують психологічну ціну цієї угоди. Головний герой приймає позицію відносного привілею, Лале отримує фізичні засоби для виживання, але ризикує моральним банкрутством. Соматичний вимір травми додатково структурується за допомогою метафори ТРАВМА – ЦЕ ТІЛЕСНИЙ СЛІД:

(5) Lale slides his shirt off slowly and turns his back to her. She says nothing but runs her fingers ever so softly over the welts on his back (Morris, 2018: 144).

Приклад (5) безпосередньо корелює з теорією втіленого пізнання. Фізичні 'welts' на спині Лале виконують функцію соматичного запису його перебування у каральному блоці. Тактильна взаємодія («дуже ніжно проводить пальцями») демонструє, що фізичний дотик діє як основний когнітивний міст, де мовні засоби виявляються недостатніми.

Для аналізу того, як роль Лале трансформується з інструменту смерті в механізм опору, застосовується теорія концептуальної інтеграції Ж. Фоконьє та М. Тернера. У когнітивному просторі роману постать «Татуювальника» виступає динамічною моделлю, що розвивається через взаємодію двох різних ментальних просторів (рис. 1).

Вхідний простір 1 представляє сферу ремесла, де чорнило та ручна майстерність використовуються для збереження фізичного об'єкта. Вхідний простір 2 відображає сферу концентраційного табору, що визначається владою СС (нім. SS, Schutzstaffel), систематичною деґуманізацією, чисельним обліком та фізичним знищенням.

Результатом цієї інтеграції є інтегрований простір, у якому формується структура ТАТУЮВАЛЬНИК ЯК ЗАХИСНИК. В інтегрованому просторі справжня мета татуювання (деґуманізація та відстеження) перевертається: голка стає інструментом, що надає привілейований статус та свободу пересування. Новостворений простір

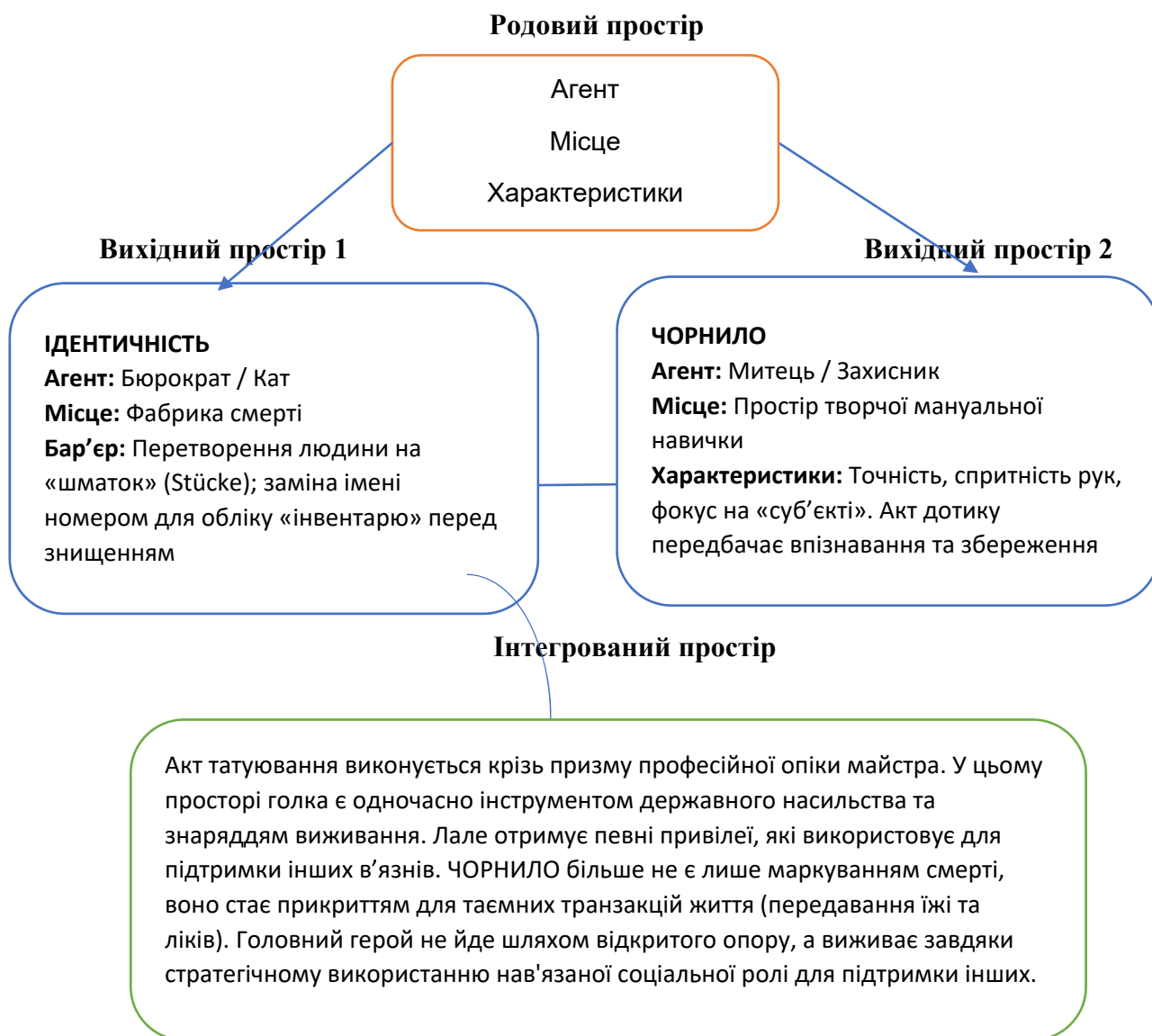

Рис. 1. Бленд «Татуювальник» (Від дегуманізації до моральної суб'єктності)

показує, що Лале використовує своє становище для передачі їжі, ліків та інформації, фактично перетворюючи акт осквернення на засіб виживання.

Траєкторія від ІДЕНТИЧНОСТІ до ВИЖИВАННЯ. У романі ШЛЯХ стає фундаментальною когнітивною структурою, що складається з вихідної точки, пункту призначення та низки проміжних точок. Травматичний досвід починається з буквального руху поїзда з художобою. Спроба Лале зберегти свою ідентичність («випрасуваний костюм») – це боротьба за те, щоб залишитися на шляху свого колишнього життя. Однак після прибуття цей шлях висвітлюється як кінцева траєкторія:

(6) *'Where are we?' Lale turns to see Aron at his side. 'The end of the line, I'd say.'* (Morris, 2018: 16).

У прикладі (6) активується образ-схема ШЛЯХУ, але в той же час головний герой позбавлений руху вперед. Для нього «пункт призначення» більше не є метою, а глухим кутом. Пережите віддзеркалює теорію К. Карут про травму як «незасвоений досвід» (unclaimed experience) (Caruth, 1996). Свідомість постійно повертається до події, оскільки шлях було насильно перервано. У романі ця схема використовується для інтеграції минулого життя Лале з «вічним сьогоденням» табору.

Подорож Лале починається зі свідомої спроби зберегти свою цивілізовану ідентичність. Початковою точкою його шляху є Братислава, яка постає як простір елегантності та свободи волі:

(7) *Lale dressed in his usual attire: a pressed suit, clean white shirt and tie. Always dress to impress* (Morris, 2018: 11).

Коли шлях приводить Лале до Аушвіца, траєкторія переривається. Фізичний рух «поїзда для худоби» знаменує перехід від суб'єкта до об'єкта. Проте схема шляху залишається активною завдяки роботі Лале. Кожне татування, яке він наносить, є когнітивним маркером плину часу в місці, де час інакше б зупинився. Кожна цифра, яку він наносить, – це «крок» на шляху, яким він ненавидить йти. Травма посилюється усвідомленням того, що саме він штовхає інших до їхнього призначення:

(8) *He must transfer the numbers onto the girl who holds it... The needle hasn't gone deep enough and he has to trace the number again (Morris, 2018: 38).*

Лале розглядає свою роль як низку точок на лінії виживання. Коли він зустрічає Пепана, попереднього татуувальника, шлях вербалізується як вибір між двома пунктами призначення:

(9) *'Typhus. You were destined for an early grave.' Lale shudders. 'Then why am I sitting here with you?' (Morris, 2018: 30).*

У прикладі (9) «рання могила» є кінцевою точкою шляху в'язня. Головний герой уникає її та мусить прийняти нову траєкторію, де професійні навички стають засобом виживання. Схема шляху надалі використовується для зображення остаточного звільнення, де фізична хода відображає повернення до людини:

(10) *Lale takes his hand and begins to walk. Lale is led... merging into the crowded street, one young couple among many in a war-ravaged city (Morris, 2018: 185).*

В інтегрованому просторі «Шлях в'язня» та «Шлях закоханого» збігаються, Лале виходить з «вічного сьогодення» травми й повернутися до власної життєвої історії (рис. 2).

БАЛАНС: дисоціація як спосіб виживання. Образна схема БАЛАНС передбачає, що суб'єкт підтримує рівновагу, і в той же час протистоїть ворожим силам. У розповідях про травму ця схема ілюструє когнітивний механізм дисоціації, а саме психічний відхід, необхідний для того, щоб витримати нестерпну реальність. Лале мусить знайти баланс між своєю ідентичністю як людини та роллю «нацистської маріонетки».

Коли розум переповнений травмою, тіло втрачає фізичне відчуття рівноваги. У творі простежується принцип втіленого пізнання, відповідно до якого шок проявляється як нездатність утриматися на ногах. Це простежується в моменті, коли Лале стає свідком промислових масштабів роботи газових камер:

(11) *Lale drops to his knees, retching... He remains there, sick in the dirt, as the screams fade. (Morris, 2018: 29)*

(12) *His legs give out and the officers drag him the remaining short distance. (Morris, 2018: 132)*

З прикладів (11), (12) видно, що внутрішня РІВНОВАГА зруйнована. Лале більше не може витримати реальність Аушвіца. Фізичний колапс є метафорою нездатності психіки осмислити жах «мертвих людей, що падають, наче кам'яні блоки». Подальше життя головного героя залежить від прийняття морально неоднозначної ролі, яка забезпечує фізичне виживання, але водночас вимагає емоційного дистанціювання від подій навколо. Він змушений перебувати у стані того, що В. Франкл називав «апатією» (Frankl, 2006). Лале повинен відсторонитися від облич людей, яких він татує:

(13) *Lale works robotically, reaching for the paper, taking the offered arm, numbering (Morris, 2018: 71).*

У прикладі (13) простежується стан емоційного заціпеніння, який був викликаний реаліями і сформувався як захисна реакція на травматичний досвід. Лале звужує поле зору до «голки та чорнила». Він виживає, балансуючи на тонкій межі між «учасником» та «спостерігачем», ніколи не дивлячись надто пильно на «ходячих мерців», щоб уникнути тягара, який затягнув би його в безодню.

Перехід від ВІДЧАЮ до СТІЙКОСТІ: ЛЮБОВ ЯК КОНТЕЙНЕР БЕЗПЕКИ. Ключовою когнітивною моделлю в романі є метафора ЛЮБОВ – ЦЕ СВЯТИНЯ. В умовах табору, де ШЛЯХ до майбутнього перерваний, головний герой використовує романтичну близькість як когнітивний механізм для відновлення реальності. Лале створює ментальний КОНТЕЙНЕР безпеки, який захищає залишки його ідентичності від безодні навколо:

(14) *It's never going to be safe. Talk to me. I want to hear your voice. I want to know all about you. All I know is your name. Gita. It's beautiful (Morris, 2018: 55).*

Г. Морріс описує цей механізм, зосереджуючись на імені як орієнтирі. Поки система СС нав'язує відповідність ІДЕНТИЧНІСТЬ – ЦЕ ЧОРНИЛО, щоб стерти особистість, Лале протидіє цьому, активуючи рамку ІМ'Я – ЦЕ ЛЮДСЬКІСТЬ. Він прагне дізнатись ім'я Гіти, для того щоб створити приватний ментальний простір, у який не може проникнути промислова машина Аушвіца.

У рамках когнітивної моделі Г. Морріс надія не є абстрактним почуттям, а фізичною конструкцією, яку авторка часто зображає за допомогою метафори НАДІЯ – ЦЕ ФІКСОВАНА ТОЧКА У ПРОСТОРИ:

(15) *Gita's name and her presence are things Lale «holds onto»... he steers Gita around the back of the administration building... He slides his back*

down the wall of the building, pulling Gita with him (Morris, 2018: 53-54).

Коли світ руйнується під тиском болю, свідомість шукає «точку опори», яка здатна протистояти психологічній дезінтеграції. Стіна за адміністративною будівлею стає буквальним втіленням цього ментального притулку. Утворюється інтегрований простір, де «зовнішнє» (табір) когнітивно вилучається, щоб «внутрішнє» (стосунки) могло функціонувати.

Для аналізу цього зв'язку, який виступає стратегією виживання, застосовується теорія концептуальної інтеграції. Простір вхідних даних 1 уособлює «Романтичне майбутнє», що характеризується мріями про Братиславу, ароматом і молодістю. Простір вхідних даних 2 відображає «Аушвіцьке сьогодення», яке визначається електричним дротом та смертю (Рис. 2).

Результатом цієї інтеграції є інтегрований простір, у якому формується нова структура:

ВИЖИВАННЯ – ЦЕ ОБІЦЯНКА. Лале не просто кохає Гіту, він використовує її як уособлення кращого майбутнього. Проектуючи своє виживання на її життя, він обіцяє собі витримати:

(16) Yes, we do [have a future]. There will be a tomorrow for us... We will survive and make a life where we are free to kiss when we want to (Morris, 2018: 100).

У прикладі (16) головний герой переносить далеке, неможливе майбутнє у болісне сьогодення. Така проєкція дає змогу витримати травму й не втратити надію на краще життя.

Висновки. Когнітивний аналіз роману «Тату-ювальник з Аушвіца» показує, що цей твір є літературною реконструкцією архітектури свідомості в умовах екстремального тиску. За допомогою теорії концептуальної метафори та теорії концептуальної інтеграції можна простежити, як розповідь структурує невимовний масштаб травми Голокосту через досвід людини, яка вижила.

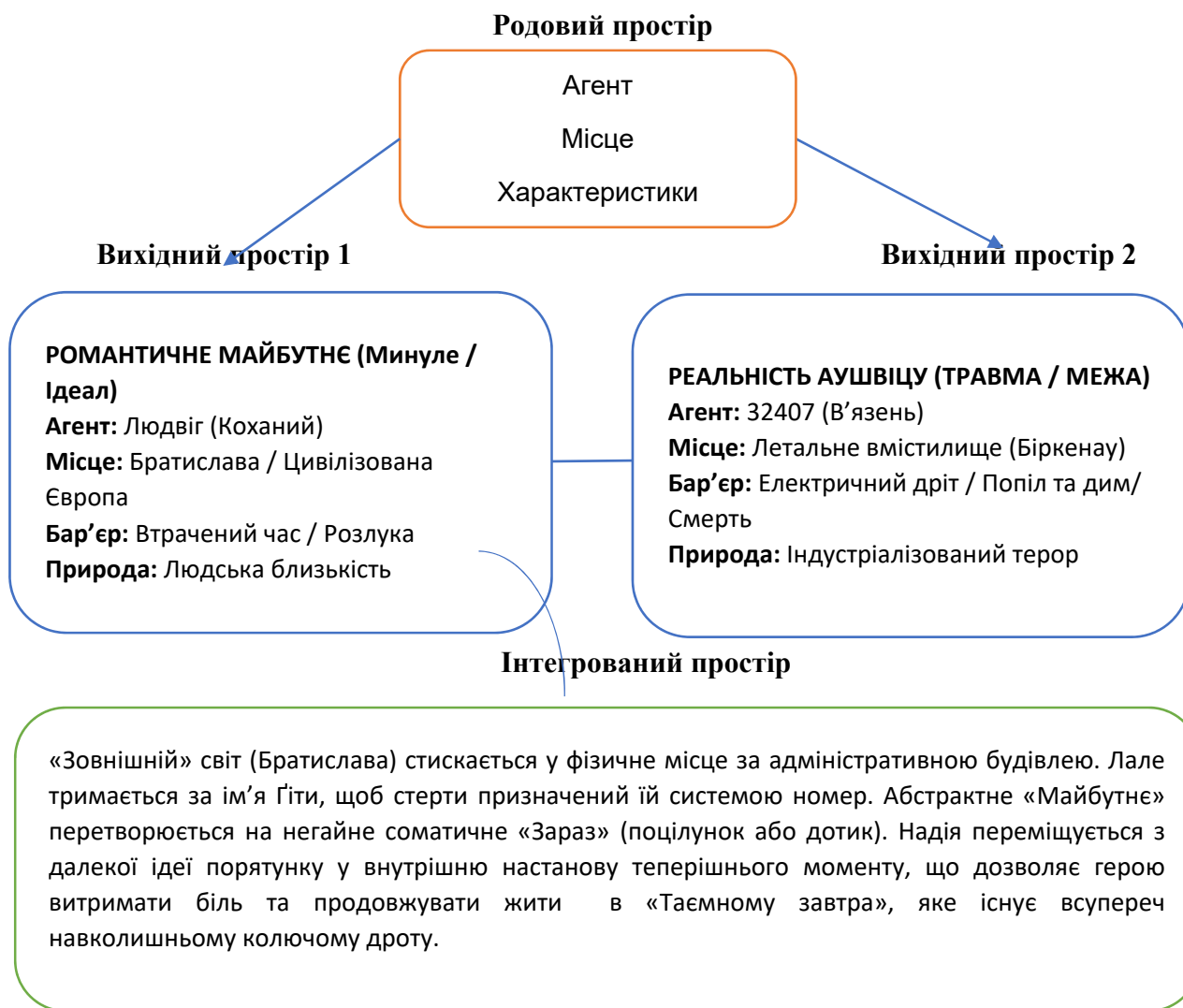

Рис. 2. Бленд «Таємне завтра» (Від відчаю до стійкості)

Ключовим результатом дослідження є реконструкція соматичної концептуальної метафори ІДЕНТИЧНІСТЬ — ЦЕ ЧОРНИЛО. Акт татуювання символізує фундаментальний онтологічний зсув, під час якого людина пере kwalіфікується на промислову одиницю. Таке насильницьке порушення схеми КОНТЕЙНЕРА «я» перетворює шкіру на біологічний запис. Досвід Лале Соколова доводить, що травматична пам'ять часто зберігається не у вигляді лінійних історій, а у вигляді повторюваного фізичного уколу голкою та візуальної присутності знака.

Крім того, теорія концептуальної інтеграції пояснює виникнення моральної суб'єктності Лале. Формується образ головного героя, який використовує своє становище для допомоги іншим в'язням.

Дослідження показало, що розум покладається на БАЛАНС задля збереження внутрішньої стабільності, а любов постає не романтичною розкішшю, а життєво важливою стратегією відновлення. У концептуальній інтеграції простежується, що людина не дає свідомості впасти у смертельну апатію повної дисоціації. Любов приносить надію на далеке майбутнє у безпосереднє сьогодення і слугує щитом.

Г. Морріс відтворює когнітивні механізми, які необхідні для виживання під час «руйнування світу». Роман «Татуювальник з Аушвіца» демонструє, що навіть коли тіло розглядається як реєстр, розум використовує складні схеми, щоб зберегти залишки ідентичності. Роман слугує життєво важливим мостом між фізичною реальністю тіла та незламною стійкістю людського духу.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні кола аналізованих творів і подальшому вивченні когнітивних механізмів репрезентації травматичного досвіду в англійській літературі про Голокост.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bystrov, Y. (2025). Holocaust Remembrance, Resilience, and Reconciliation in Alicia Appleman-Jurman's and Anita Ekstein's Memoirs: A Comparative Literary Analysis of Narrative Strategies. *Roczniki Humanistyczne*. Vol. 73, no. 11. P. 43–59. DOI: <https://doi.org/10.18290/rh257311.3>
2. Caruth, C. (1996). *Unclaimed experience: Trauma, narrative, and history*. Johns Hopkins University Press. <https://doi.org/10.1353/book.20639>
3. Gibbs, R. W., Jr. (2006). *Embodiment and cognitive science*. Cambridge University Press.
4. Fauconnier, G., & Turner, M. (2002). *The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. Basic Books.
5. Frankl, V. E. (2006). *Man's search for meaning*. Beacon Press. (Original work published 1946)
6. Kövecses, Z. (2000). *Metaphor and emotion: Language, culture, and body in human feeling*. Cambridge University Press.
7. LaCapra, D. (2001). *Writing history, writing trauma*. Johns Hopkins University Press.
8. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
9. Langer, L. L. (1991). *Holocaust testimonies: The ruins of memory*. Yale University Press.
10. Morris, H. (2018). *The Tattooist of Auschwitz*. Zaffre.
11. Scarry, E. (1985). *The body in pain: The making and unmaking of the world*. Oxford University Press.
12. Storozhuk, S., Kryvda, N., Hoian, I., Mozgova, N., Doichyk, M., Matviienko, I., & Doichyk, O. (2022). Mental health after trauma: Individual and collective dimensions. *Wiadomości Lekarskie*, 75(1 Pt. 2), 248–253. <https://doi.org/10.36740/WLek202208119>
13. Van der Kolk, B. A. (2014). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma*. Viking.

Дата першого надходження статті до видання: 20.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)